

ČÍS. 74.

DĚKANKA ZIMNÍ.

WINTER-DECHANTSBIRNE. — DOYENNE D'HIVER.

DĚKANKA ZIMNÍ.

Původ a rozšíření.

Nejpozdnější tato hruška má svůj původ v Belgii, kde v jednom klášteře byla nalezena. Jest tomu asi sto roků, co počala se rozšiřovati a pěstovati jako hruška, která dozrává až na jaře, jest u pěstitelů velice oblíbena, jelikož tou dobou není jiné odrůdy pro trh a domácnost.

U nás se též pěstuje pod jménem „kamenice“, „kaménka“, „tvrdeka“ a pod. Ti pěstitelé, kteří neznají její dobu zrání neb česání, smutných zkušeností s ní nabyli, buď ji brzy očesali a ona zvadla, anebo nevědí, že dozrává, a jako s tvrdou, zdánlivě bezcennou hruškou jí plýtvali.

Poloha.

Strom se daří jen v poloze chráněné, teplé, proto ji lze pěstovati s dobrým prospěchem ve třech našich nejnižších obvodech na svazích východních, jižních a západních. Ve vyšších třech obvodech, zejména v posledních dvou, se může pěstovati jen ve tvaru zákrskovém na stranách východních a jižních. V V. a VI. obvodu jest pro vývin plodu doba příliš krátká, zejména, panovalo-li vlhké a chladné léto, plody se špatně vyvinoují a v zimě nedozrávají a vadnou. Za to v našich vinorodých krajích se daří velmi dobře, ovoce mívá náležitě vyvinuté a po uzrání velmi jemné a chutné.

Půda.

Půdu žádá dobrou, hlubokou, hlinitou, teplou, propustnou a přiměřeně vlhkou; v půdě lehké a suché zůstávají plody malé a v půdě vlhké a chladné bývají skvrnité a kamínkovité. Jelikož od vývinu plodu závisí u této odrůdy jakost jeho, jest nutno voliti půdu velmi živnou, po případě dobrým kompostem vápenným tento strom pilně přihnojovati.

Vzrůst.

Vzrůst má dobrý, dosti silný; korunu tvoří z mládí jehlancovitou, později vysoce kulovitou; kostra koruny jest dost hustá a kmen prostředně silný. V nepříznivých krajích neb půdě trpí větve velice strupovitostí. Letorosty tvoří polodlouhé, prostředně silné, pupeny na nich jsou velké, tupě špičaté, četné plodonosné větvičky jsou krátké a dobře rozvětvené. List jest slabý, jemný, lesklý, vlnitý, vejčitého, tupě zašpičatělého tvaru. Dle hustě nasazeného, vlnitého, ze zdálí na pohled kaďavého listu dobře lze děkanku zimní poznati.

Stanoviště.

Vysazuje se jen do zahrad domácích neb nanejvýš do chráněných štěpní. Na veřejná místa se nehodí pro velmi pozdní vývin plodů. Třeba neúhledné a tvrdé, nemělo by ovoce v době pozdější pokoje na stromě.

Tvar stromu.

Pěstuje se jako vysokokmen, polokmen, jehlanec, zákrsek keřovitý, palmeta a kordon libovolného tvaru. Vysokokmeny a polokmeny lze pěstovati v mírných polohách a místech, ostatní tvary pak na všech chrá-

SUCHÝ, František. Moravské ovoce. 1. vyd. Brno: Český odbor zemědělské rady pro Markrabství moravské, 1907. něných místech. Velice výnosná kultura by byla tam, kde se tato odrůda dobře daří, pěstovati ji ve velkých rozměrech jako zákrssek keřovitý.

Ovoce rodí prostřední až velké na vysokokmenech a polokmenech a velké až velmi velké na zákrsčích; tvaru jest dosti nepravidelného, buď jest vejčité, válcovité, kuželovité neb ku straně nestejně stlačené. Dobrou kulturou lze docílit plody značné velikosti, které činí dojem, jakoby se jednalo o odrůdu jinou.

Kalich jest polootevřený, malý, rohovitý a jest v dosti hluboké, hrbolovité prohlubince.

Stopka jest krátká, silná, dužnatá neb dřevnatá, světle hnědá; jest v malém, svalovitém důlečku. Na plodonoši drží dobře a vítr plody neshazuje.

Barva ovoce jest v základu zelená a při plném uzrání žlutozelená; slunci vystavené plody bývají na sluneční straně hnědě načervenalé; ve stínu zůstávají pouze základobarvé. Rezivé, hnědé tečky a skvrny jsou po celém plodu hustě rozptýleny. Slupka jest hladká, silná, mdle lesklá, u silně rezivých plodů jemně drsná. Plody na vyobrazení jsou poněkud více zbarveny, protože jsou zákrskové a v létě r. 1905 nápadně mnoho vybarvily.

Dužnina jest šťavnatá, máslovitá, kolem jádřince poněkud zrnitá, žlutobílá, chuti sladké a muškátovité. Leč těchto vlastností nabývá dužnina, jen když strom rostl v dobrých poměrech a dostalo se mu náležitě ošetřování. V polohách nepříznivých jest ovoce kamínkovité a nechutné.

V krajích jižních teplých uzrává již v prosinci a udrží se do března, v polohách neb letech chladnějších uzrává až v březnu a udrží se do dubna, dobře uložena i do května. Česati se má pozdě na podzim, tedy asi 10. až 15. října. V září česané plody skorem vždy zvadnou. Opatrně se stopkami očesaná se nejlépe ukládá v ne příliš chladném neb vlhkém sklepě. Ve vlažném, mírně vlhkém sklepě dozrává poznenáhlu a nehnije. Před uložením se má přesně dle velikosti a jakosti roztřídit, jelikož plody I. jakosti mají na jaře neobyčejně vysokou cenu. Zasílati na sebe větší vzdálenosti se dá dobře, poněvadž jest tvrdá a má silnou slupku. Na jarním trhu ovocném se prodává za vysoké ceny jako ovoce tabulové. Žádná na jaře dozrávající hruška ji dosud nepřekonala; v našich krajích jsou některé odrůdy, které též pozdě na jaře dozrávají, leč v našich poměrech nedosahují nikdy té jakosti jako děkanka zimní.

V domácnostech slouží výhradně jako ovoce stolní, hodila by se i k jiným účelům, ale jarní dobou by se snad žádný pěstitel nenašel, který by ji hospodářsky zužitkoval.

Děkanka zimní jest hruška, která náležitě pěstována a přes zimu uložena může přinést velký užitek. Není odrůdy, která by ve velkých městech na jaře byla tak dobře placena jako tato. Proto v těch našich polohách, kde se dobře tato hruška daří, by se měla soustavně ve velkých rozměrech pěstovati.

Ovoce.

Kalich.

Stopka.

Barva.

Dužnina.

Dozrání
a česání.

Zužitkování.

DĚKANKA ZIMNÍ.